

REFERENCES

1. *Yevtushenko N.I.* Osoblyvosti piznavalnoi samostiinosti maibutnikh uchyteliv i mozhlyvosti yii formuvannya u protsesi navchannia humanitarnykh dystsyplin / N.I. Yevtushenko // Naukovi pratsi Donetskoho natsionalnogo tekhnichnogo universytetu. Seriiia "Pedahohika, psykholohiia i sotsiolohiia". — Donetsk : DNTU, 2009. — Vyp. 4 (146). — P. 230–233.
2. *Zakharova I.G.* Informatsionnye tekhnologii v obrazovanii: Ucheb. posobie dlya stud. vyssh. ped. ucheb. zavedeniy / I.G. Zakharova. — M. : Izdatelskiy tsentr "Akademiya", 2003. — 192 p.
3. *Morze N.V.* Modeli efektyvnoho vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh ta dystantsiinykh tekhnolohii navchannia u vyshchomu navchalnomu zakladi [Elektronnyi resurs] / N.V. Morze, O.H. Hlazunova // Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia. — 2008. — № 2. — Rezhym dostupu do zhurnalu : <http://www.ime.edu-ua.net/em6/emg>.
4. *Skalkova Ya.* Metodologiya i metody pedagogicheskogo issledovaniya : per. s cheshsk. / Yana Skalkova. — M. : Pedagogika, 1989. — 224 p.
5. *Tarutina Z.Ye.* Pidhotovka profesionaliv v umovakh hlobalizatsii, Internetu i novoi khvyli prohresu v tochnykh naukakh / Z.Ye. Tarutina // Vyshcha osvita Ukrainy. — 2012. — № 2. — P. 50–55.
6. *Khabib R.A.* Aktivizatsiya poznavatelnoy deyatelnosti uchashchychyksya na urokakh matematiki: metod. posobiye / R.A. Khabib. — K. : Radyanska shkola, 1985. — 152 p.
7. *Shchennikov S.A.* Didaktika elektronnoho obucheniya / S.A. Shchennikov // Vyssheye obrazovaniye v Rossii. — 2010. — № 12. — P. 84–87.

Рецензент — доктор педагогічних наук, професор О.В. Малихін

Прийнято до друку — доктор педагогічних наук, професор О.В. Малихін

УДК 008:379.85

T.V. Zubekhina,

викладач кафедри туризму та соціальних комунікацій

ПВНЗ «Академія рекреаційних технологій і права»

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ БАКАЛАВРІВ З ТУРИЗМУ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Zubekhina T.V.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ БАКАЛАВРІВ З ТУРИЗМУ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті здійснено аналіз науково-педагогічної літератури; розглянуто організаційно-методичні умови формування інформаційної культури бакалаврів з туризму у процесі фахової підготовки; висвітлено навчальні дисципліни, які впливають на формування інформаційної культури бакалаврів з туризму; охарактеризовано основні форми, методи та засоби формування інформаційної культури бакалаврів з туризму; проаналізовано роль сучасних засобів інформаційних технологій у підготовці фахівців з туризму та їхній майбутній професійній діяльності.

Ключові слова: умови, інформаційна культура, інформаційні технології, бакалавр з туризму, інформація.

Zubekhina T.V.

MANAGEMENT AND METHODOLOGICAL CONDITIONS OF INFORMATION CULTURE DEVELOPMENT OF BACHELORS IN TOURISM IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL EDUCATION

The article analyzes scientific-educational literature; discusses management and methodical conditions of information culture development of bachelors in tourism in the process of professional education; examines the educational disciplines that influence the process of information culture development of the bachelors in tourism; characterises the main forms, methods and means of information culture development of the bachelors in tourism; analyzes the role of modern information technologies in the training of future experts in tourism as well as their professional activity.

Key words: conditions, information culture, information technologies, bachelor in tourism, information.

Зубехина Т.В.

ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ БАКАЛАВРОВ ТУРИЗМА В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ

В статье осуществлен анализ научно-педагогической литературы; рассмотрены организационно-методические условия формирования информационной культуры бакалавров туризма в процессе профессиональной подготовки; освещены учебные дисциплины, которые влияют на формирование информационной культуры бакалавров туризма; охарактеризованы основные формы, методы и средства формирования информационной культуры бакалавров туризма; проанализирована роль современных средств информационных технологий в подготовке специалистов по туризму и их будущей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: условия, информационная культура, информационные технологии, бакалавр туризма, информация.

Роль сучасних інформаційних технологій у забезпеченні високої якості організаційно-методичного супроводу підготовки фахівців з туризму є ключовим елементом розвитку системи вищої освіти, найважливішим аспектом реалізації освітньої державної політики в напрямі інформатизації. Головним завданням використання сучасних засобів інформаційних технологій є побудова відкритого електронного освітнього середовища в межах вищого навчального закладу, що сприяє узгодженості напряму інформатизації вищої освіти, виявленню організаційно-методичних умов формування інформаційної культури бакалаврів з туризму, визначенню раціональних форм та методів формування інформаційної культури бакалаврів з туризму до використання засобів інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності.

Першочерговим завданням на шляху до організації безперервного процесу, направлено на формування інформаційної культури бакалаврів з туризму, розробки та використання нових електронних засобів навчання є створення необхідних організаційно-методичних умов, що сприятимуть вдосконаленню професійної майстерності студента в цілому, залученню його до професійної діяльності на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Розглядаючи закономірність педагогічного процесу, вчений-педагог Ю.К. Бабанський стверджував, що його ефективність залежить від умов, у яких він проходить [1]. За баченням Н.О. Єрошиної, «умови — це сукупність соціально-педагогічних і дидактичних факторів, які сприяють ефективності навчального процесу через застосування ефективних форм, методів, прийомів» [2, 167].

Аналіз літератури показав, що умову в педагогіці розглядають як філософську категорію, в якій відображається відношення речі до тих факторів, завдяки яким вона виникає й існує (Л.В. Онучак); спосіб формування чогонебудь або зовнішня обставина середовища,

яка є причиною якісних змін особистості (К.В. Недялкова); оптимальне поєднання різних факторів (Ю.К. Бабанський); спеціально організований вплив на психолого-педагогічні фактори (О.С. Березюк) тощо. Однак у науковій літературі недостатньо чітко обґрунтовані умови формування інформаційної культури бакалаврів з туризму у процесі фахової підготовки.

Мета статті — розкрити організаційно-методичні умови формування інформаційної культури бакалаврів з туризму у процесі фахової підготовки.

Система організаційно-методичних умов спрямована на забезпечення розвитку освітнього процесу вищої школи і включає планування, організацію, комунікацію, регулювання, контроль та коригування процесу формування інформаційної культури студента у процесі фахової підготовки. Тому нами було визначено такі *організаційно-методичні умови* формування інформаційної культури бакалаврів з туризму у процесі фахової підготовки:

— цілісність, неперервність і системність розвитку інформаційної культури бакалаврів з туризму у процесі фахової підготовки;

— позитивна мотивація вивчення та використання в навчальному процесі сучасних інформаційних технологій, необхідних у туристичній діяльності;

— організація у ВНЗ інформаційного простору навчально-виховного процесу.

Розглянемо більш детально кожен з цих умов.

До першої організаційно-методичної умови формування інформаційної культури бакалаврів з туризму у процесі фахової підготовки відноситься *цілісність, неперервність і системність розвитку інформаційної культури бакалаврів з туризму у процесі фахової підготовки*.

Цілісність розглядається нами як ланка в загальному навчальному процесі, в якому, з одного боку, розвиваються знання, вміння, навички, набуті на попередній етапах навчання, а з іншого — готуються можливості для навчання на наступних етапах. Неперервність означає використання можливостей усіх ланок системи безперервної

освіти для формування інформаційної культури студента та забезпечує втілення в життя однієї з ключових ідей сучасності — «освіта протягом всього життя». Системність є головним чинником при забезпеченні наступності освіти і потребує систематизації структури змісту навчання і міжпредметних зв'язків на кожному щаблі через забезпечення інтеграції, єдності педагогічних установок, комплексного підходу до реалізації цілей навчально-виховного процесу.

Природно, що основним способом формування інформаційної культури майбутніх фахівців з туризму є самі інформаційні технології. Здійснюючи свою діяльність в умовах навчально-інформаційного середовища, студент, виступаючи на початковому етапі інформаційної підготовки, переходить в процес свого професійного розвитку в області роботи з інформацією та інформаційними технологіями на новій технологічній основі в категорію грамотного і самостійного користувача, далі розробника інформації, а на найвищому рівні — в категорію розробника інформації — експерта. Тому зміст процесу формування інформаційної культури бакалаврів з туризму у процесі фахової підготовки спрямований на оволодіння студентами ґрунтовними знаннями з таких навчальних дисциплін, як «Організація туристичних подорожей», «Інформаційні технології в туризмі», «Організація сфери екскурсійних послуг» та варіативної навчальної дисципліни «Основи інформаційної культури бакалаврів з туризму». Практичний досвід інформаційної культури студенти набувають у процесі проходження виробничої практики на туристичних підприємствах.

До другої організаційно-методичної умови формування інформаційної культури бакалаврів з туризму у процесі фахової підготовки ми відносимо *позитивну мотивацію вивчення та використання в навчальному процесі сучасних інформаційних технологій, необхідних у туристичній діяльності*. Застосування інформаційних технологій сприяє збільшенню інтересу і формуванню позитивної мотивації студентів, оскільки створюються умови максимального врахування індивідуальних освітніх можливостей і потреб студентів, широкого вибору засобів проведення навчальних занять, розкриття творчого потенціалу студентів за допомогою сучасних інформаційних технологій.

Я.В. Карлінська звертає увагу на важливість формування позитивної мотивації самостійного навчання; створення сприятливої емоційної атмосфери на заняттях, налагодження партнерської взаємодії між викладачем і студентами в процесі навчання [3]. Мотивація спонукає особу розвивати свої схильності, можливості,

здійснює вплив на формування особистості та розкриття її творчого потенціалу в майбутній професійній діяльності. Основи інформаційної компетентності майбутніх фахівців повинні бути закладені у вищому навчальному закладі шляхом установлення органічного зв'язку між теорією і практикою, шляхом навчання їх практичного використання, аналізу конкретних ситуацій, розв'язання конкретних проблем. Знання повинні бути актуалізовані й об'єднані навколо певної проблеми, мати багатобічний й цілісний характер та переведені на мову практичних дій. При цьому необхідно передбачити активну участь студентів у такому процесі, оскільки це є важливим принципом формування внутрішньої мотивації студентів до вивчення навчального матеріалу [3].

Сьогодні у процес професійної діяльності активно залучаються мультимедійні технології, які дозволяють презентабельно та більш повноцінно розкрити результати своєї роботи. У навчальному процесі застосування таких технологій є ефективним методом розвитку творчих здібностей студентів, формування відповідальності за науковий проект чи презентабельне вирішення проблемної ситуації, формування навичок професійного спілкування та можливості тримати увагу аудиторії. Технічне забезпечення багатьох занять надає можливість студентам оцінювати один одного, виявляти помилки та бути уважним до можливих дрібних помилок.

Для підвищення позитивної мотивації вивчення та використання у навчальному процесі сучасних інформаційних технологій, необхідних у туристичній діяльності, використовуються наступні методи: відео-лекції, лекції-презентації, дискусії, електронні ділові ігри, онлайн-бесіди, інформаційно-комунікаційні майстер-класи.

До третьої організаційно-методичної умови формування інформаційної культури бакалаврів з туризму у процесі фахової підготовки відносимо *організацію у ВНЗ інформаційного простору навчально-виховного процесу*, яка є однією з необхідних умов впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в навчально-виховний процес та ефективного використання електронних засобів навчання.

Першим і найбільш поширеним засобом організації у ВНЗ інформаційного простору навчально-виховного процесу є Інтернет. Структура Інтернету складається з сервісів та служб, останні у свою чергу поділяються на комунікативні та інформаційні. Інформаційні служби досить популярні у сучасній системі вищої освіти, оскільки вони насичені навчальними матеріалами і легкі у використанні. На сьогоднішній день і студенти, і викладачі повинні вміти добре орієнтуватися у величезній кількості

мультимедійних підручників, інтернет-ресурсів, програмних засобів для турфірм, готелів, ресторанів, які забезпечують формування інформаційного простору.

Сучасна система професійної підготовки вимагає добору таких засобів навчання, які були б орієнтовані на розвиток творчих здібностей студентів, індивідуалізацію навчального процесу, формування навичок самостійного оволодіння і застосування знань. Для цього використовуються елементи дистанційного навчання, перевагами якого є: економія часу викладача і студента; дозволяє студенту відчувати самостійність і відповідальність, що підвищує його мотивацію до навчання; розвиває у студентів навички до безперервної освіти і підвищення кваліфікації у майбутній професійній діяльності.

До основних засобів організації у ВНЗ інформаційного простору ми відносимо: інтернет-сайти, віртуальні співтовариства, аудіо-, відеоматеріали, мультимедійні презентації,

комп'ютерне тестування, освітню платформу MOODLE.

Таким чином, формування інформаційної культури бакалаврів з туризму забезпечується за рахунок поетапної підготовки студентів на засадах принципу інтеграції, доповнюючи зміст теоретичних дисциплін циклу професійної підготовки науковим матеріалом про можливості інформаційних технологій при розробці та просуванню туристичного продукту. Використання сучасних інформаційних засобів у навчальному процесі робить можливим забезпечення якості навчання студентів на рівні вимог інформаційного суспільства, а дотримання організаційно-методичних умов сприятиме успішному підвищенню інтересу до предметів та створюватиме комфортні умови для навчання і роботи.

У подальшому дослідженні планується аналіз результатів педагогічного експерименту формування інформаційної культури бакалаврів з туризму.

ДЖЕРЕЛА

1. *Бабанский Ю.К.* Методы обучения в современной общеобразовательной школе / Ю.К. Бабанский. — М. : Просвещение, 1985. — 208 с.
2. *Ерошина Н.А.* Дидактические условия управления самостоятельной учебной деятельностью студентов педагогических вузов : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.01 / Н.А. Ерошина. — Липецк : ЛГУ, 2001. — 22 с.
3. *Карлінська Я.В.* Педагогічні умови формування інформаційної компетентності студентів у процесі навчання природничо-математичних дисциплін [Електронний ресурс] / Я.В. Карлінська // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 53. Педагогічні науки. — С. 169–175. — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VZhDU/2010_53/vip_53_33.pdf

REFERENCES

1. *Babanskiy Yu.K.* Metody obucheniya v sovremennoi obshcheobrazovatelnoy shkole / Yu.K. Babanskiy. — M. : Prosveshcheniye, 1985. — 208 p.
2. *Yeroshyna N.A.* Dydaktycheskiye usloviya upravleniya samostoyatelnoy uchebnoy deyatel'nostyu studentov pedagogicheskikh vuzov : avtoref. dis. kand. ped. nauk : 13.00.01 / N.A. Yeroshyna. — Lipetsk : LHU, 2001. — 22 p.
3. *Karlinska Ya.V.* Pedagogichni umovy formuvannya informatsiinoi kompetentnosti studentiv u protsesi navchannya pryrodnycho-matematychnykh dystsyplin [Elektronnyi resurs] / Ya.V. Karlinska // Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu. Vypusk 53. Pedagogichni nauky. — P. 169–175. — Rezhym dostupu : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VZhDU/2010_53/vip_53_33.pdf

Рецензент — доктор педагогічних наук, доцент Н.О. Белікова

Прийнято до друку — кандидат педагогічних наук, доцент Н.О. Терентьєва (березень 2015)